

Warszawa, dnia 16 maja 2019 r.

Biuro Finansów

Zespół Radców Prawnych

Opinia prawna

dla pani L. Sałapy Zastępcy Dyrektora Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich

w sprawie

pisma DSRiN z dnia 14 maja 2019 r., znak: DSRiN-III.024.2.2019

I. Cel opinii

Opinia wydana wskutek następującego pytania p. Dyr. L. Sałapy: *"Czy nauczyciele zatrudnieni na podstawie Karty Nauczyciela w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich (w placówkach nieferyjnych) mają prawo do dnia wolnego za święto przypadające w dzień inny niż niedziela?"*

II. Dokumenty/informacje na podstawie, których została przygotowana opinia:

Pismo p. T. Pisarek z dnia 8 maja 2019 r.

III. Stan prawny:

Istota pytania sprowadza się do ustalenia relacji między art. 130 § 2 k.p. a przepisami Karty Nauczyciela. Kwestię tę reguluje art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nieuregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy. Brzmienie tego przepisu w sposób jednoznaczny wskazuje, że chodzi o zastosowanie przepisów Kodeksu pracy do materii nieuregulowanej w Karcie Nauczyciela wprost, a nie odpowiednio. Zgodnie bowiem z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela, w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy nieuregulowanych przepisami Karty Nauczyciela, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy.

Wymaga podkreślenia, że Karta Nauczyciela zawiera jedynie jeden przepis odnoszący się do sposobu rozliczenia pracy nauczyciela wykonanej w dniu świątecznym. Jest to art. 42c ust. 4, który stanowi, że za pracę w święto przypadające poza dwoma dniami w tygodniu wolnymi od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3 tego artykułu, ze 100% dodatkiem. Natomiast przepis art. 130 k.p., w którym uregulowano zasady (podano wzór) obliczenia wymiaru czasu pracy obowiązującego pracownika, relatywizuje te zasady do przyjętego okresu rozliczeniowego oraz do norm określonych w art. 129 § 1 k.p. Zgodnie z art. 130 k.p., obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, ustalany zgodnie z art. 129 § 1, oblicza się, mnożąc 40 godzin przez liczbę tygodni przypadających w okresie rozliczeniowym, a następnie dodając do otrzymanej liczby godzin iloczyn 8 godzin i liczby dni pozostałych do końca

okresu rozliczeniowego, przypadających od poniedziałku do piątku (§ 1). Każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela obniża wymiar czasu pracy o 8 godzin (§ 2). Wymiar czasu pracy pracownika w okresie rozliczeniowym, ustalony zgodnie z art. 129 § 1k.p., ulega w tym okresie obniżeniu o liczbę godzin usprawiedliwionej nieobecności w pracy, przypadających do przepracowania w czasie tej nieobecności, zgodnie z przyjętym rozkładem czasu pracy (§ 4).

Podczas gdy w przepisach Karty Nauczyciela brakuje zarówno instytucji "okresu rozliczeniowego", jak i instytucji "dobowej normy" czasu pracy. Przepis art. 42 ust. 1 Karty Nauczyciela określa jedynie tygodniowy wymiar zajęć nauczyciela. Stanowi on, że czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. Normy dotyczące tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz wynikają z art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela albo (w sytuacjach określonych w art. 42 ust. 2a Karty Nauczyciela) z art. 42 ust. 4a tego aktu prawnego.

Należy także zwrócić uwagę na to, że Karta Nauczyciela zawiera:

- 1) własne przepisy dotyczące obniżenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Kwestię tę reguluje art. 42a Karty Nauczyciela, który stanowi że organ prowadzący szkołę lub placówkę może określić przypadki, w jakich nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć można obniżyć tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć, oraz warunki i tryb tego obniżenia (ust. 1); obniżenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nie może spowodować zmniejszenia wynagrodzenia oraz ograniczenia innych uprawnień nauczyciela (ust. 2); nauczyciel korzystający z obniżonego tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nie może mieć godzin ponadwymiarowych, z wyjątkiem nauczycieli, o których mowa w art. 42 ust. 6 Karty Nauczyciela (dotyczy to nauczycieli pełniących funkcje kierownicze) - ust. 3;
- 2) własną regulację dotyczącą długości tygodnia pracy oraz dni wolnych od pracy. Przepis art. 42c Karty Nauczyciela stanowi, że nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć obowiązuje pięciodniowy tydzień pracy. Nauczycielom dokształcającym się, wykonującym inne ważne społecznie zadania lub - jeżeli to wynika z organizacji pracy w szkole - dyrektor szkoły może ustalić czterodniowy tydzień pracy (ust. 1); w szkołach, w których praca odbywa się we wszystkie dni tygodnia, nauczyciel korzysta co najmniej raz na dwa tygodnie z dwu kolejnych dni wolnych od pracy, z których jeden musi przypadać w niedzielę.
Nie dotyczy to nauczyciela pracującego w systemie kształcenia zaocznego (ust. 2); za zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, wykonywane w dniu wolnym od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje odrębne wynagrodzenie, w wysokości ustalonej w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust. 5 Karty Nauczyciela (ust. 3); za pracę w święto, przypadające poza dwoma dniami w tygodniu wolnymi od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, ze 100% dodatkiem (ust. 4).

Przytoczone wyżej unormowania wskazują na całkowitą odrębność systemu czasu pracy nauczycieli od kodeksowego czasu pracy. Podstawą tego systemu jest normowanie w kontekście czasu pracy tylko części obowiązków nauczyciela (zajęcia dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz - art. 42 ust. 1 pkt 1

Karty Nauczyciela). Pozostałe rodzaje zajęć (inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów, zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym - art. 42 ust. 1 pkt 2 i 3 Karty Nauczyciela) są nienormowane.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że czas pracy nauczycieli w Karcie Nauczyciela jest w tym akcie uregulowany całościowo, co wyklucza sięganie do art. 91c ust. 1. Zatem brak w pragmatyce nauczycielskiej unormowania dotyczącego obniżenia pensum z tytułu występującego w tygodniu święta przypadającego w innym dniu niż niedziela oznacza, że ustawodawca nie przyznał nauczycielowi takiego prawa (regulacja negatywna). Takí pogląd został wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2018 r., sygn. akt III PZP 2/18.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że nauczyciele zatrudnieni na podstawie Karty Nauczyciela w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich (w placówkach nieferyjnych) nie mają prawa do dnia wolnego za święto przypadające w dzień inny niż niedziela.

Marzena Wąsowska
M. Wąsowska
Radca prawny